

Kereskedelmi Takaré- és Hitelszövetkezet

Budapest, Kigyó-utca 2. szám, I. emelet.

Sorsjegy-egyesületek részletfizetésre.

Az eddig alakított sorsjegytársulatoknak a résztvevő tagok előnyére elért sikerére hivatkozva s az abból kifolyólag számos felhívásnak engedve, van szerencsénk jeleníteni, hogy szövetkezetünk sorsjegyek vásárlása czéljából újabb 20 egyesületet (XXXIII—LII.) alakított. — Ily egyesületbe való belépésre ezennel fölhívást intéz.

A játéktervbe felvett sorsjegyek a következők:

3 darab 100 forintos 1860. államsorsjegy, évente négy huzás: február 1., május 1., augusztus 1., november 2.	főnyeremény forint 300,000
3 darab 50 forintos 1864. államsorsjegy, évente három huzás: márczius 1., június 1., december 2.	150,000
2 darab 4%-os 100 forintos tiszai sorsjegy, évente két huzás: ápril 1., október 1.	100,000
3 drb 50 frtos 1870. magyar kir. nyereménysorsjegy, évente három huzás: ápril 15., augusztus 14., december 14.	150,000
2 darab 100 forintos 1874. bécsi községi sorsjegy, évente négy huzás: január 2., április 1., július 1., október 1.	200,000
5 drb 3%-os 100 frtos osztrák földhitelintézeti sorsj., évente hat huzás: február 15., április 15., június 15., augusztus 10., október 15., december 16.	50,000
5 drb 4%-os 100 frtos m. jelzáloghitelbank sorsjegy, évente három huzás: január 15., május 15., szeptember 14.	50,000
5 darab 3%-os 100 frcos szerb államsorsjegy, évente öt huzás: január 2/14., márczius 2/14., június 2/14., augusztus 2/14., november 2/14.	frcs 100,000
2 darab 100 forintos 1858. osztrák hitelsorsjegy, évente három huzás: január 2., május 1., szeptember 1.	forint 150,000
5 darab osztrák vörös-kereszt sorsjegy, évente három huzás: január 2., május 1., szeptember 2.	50,000
10 darab olasz vörös-kereszt sorsjegy, évente négy huzás: február 1., május 1., augusztus 1., november 2.	frcs 100,000
25 darab magyar vörös-kereszt sorsjegy, évente három huzás: márczius 1., július 1., október 31.	forint 25,000
65 darab bazilika-sorsjegy, évente két huzás: márczius 1., szeptember 1.	20,000
65 darab Jó-sziv sorsjegy, évente három huzás: február 15., június 15., október 15.	20,000

200 darab sorsjegy.

A sorsjegytársulati tagok mindjárt belépésükkor a sorsjegyekkel még az esetben is játszanak, ha azon csoport, melybe beléptek, nem lenne teljesen jegyezve.

A feltételek következők:

Minden egyes sorsjegy-egyesület 50 résztvevőre van alapítva, egy tag azonban ugyanegy, vagy különböző sorsjegy-egyesületben több részesedéssel is vehet részt.

Az egyesület fennállása öt évre van megállapítva. Mindazon nyeremények, melyek az idő alatt a lekötött sorsjegyekre esnek, az egyesület tagjainak tulajdonát képezik; azon sorsjegyek pedig, melyek az öt év lefolyása alatt nem sorsoltatnának ki, a napi árfolyam szerint fognak eladtni, s azok eladási ára a nyereményekből befolyt összegekkel együtt a tagok között egyenlő arányban annak idejében szétosztatni. Azonban jogában áll minden sorsjegytársulati tagnak a napi árfolyam szerint, a kijáró összeg erejéig, vagy ráfizetéssel, bármely nemű sorsjegyet megtartani.

A kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezet, mely az egyesülethez szintén tagként járul, a sorsjegyek bevételeihez elkötelezett, és az egyesülettel együtt a sorsjegyek a szerződésileg megállapított egyesületi időtartama alatt a kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezetnek kizárólagos tulajdonában maradnak s a tagok kívánságára bármikor előmutattnak. Minden tag tartozik 120 frt 90 krt és pedig első három részlet fejében 5 frt 85 krt egyszerre, a többit pedig 59 egymásra következő 1 frt 95 kros havi részletben befizetni.

Az összes befizetések kizárólag a kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezet pénztáránál teljesítendők. A fentmelt 120 frt 90 krtban a sorsjegyek bevételeire a legelőlegezett összeg törvényes kamatai befoglaltnak, külön irásdíjak nem számítatnak. Az egyesületbe való belépés egy egyszerű nyilatkozat s az első három részlet, azaz 5 frt 85 krt befizetése által eszközölhető; felkérjük tehát a belépni szándékozó t. czimeket, ebbeli elhatározásukat velünk minél előbb közölni, mert tulajdonkezeletében az előlegek beérkezési sorrendje fog határozni. Vidéki megrendelések posta-utalvánnyal eszközölhetők s postafordulával intézendők el, ideiglenes nyugtánál a feladó-vevény szolgál. Utánvételi megrendelések nem vétetnek figyelembe.

Mihelyt egy tag részvételt bejelenti, az első három részletet beküldi, egy részvételi könyvecskét fog kapni, mely a társaság szabályait és a bevételeit sorsjegyek neveit, sorozatát és számait tartalmazza.

E sorsjegyek vásárlására alakult egyesület igen tetemes előnnyel kecsegtet, a

4508

menyiben magában foglalja az előnyös játéktervvel ellátott osztr.-magyar, valamint némely kedveltebb, a törvény által megengedett, külföldi sorsjegyeket is, úgy, hogy a tagok az öt éven át 200 drb sorsjeggyel minden sorshuzásban résztvesznek.

Kivánságra minden egyes huzásról a tagok sorsolási lapunk által azonnal értesítetnek, az 5000 frt és azon följüli nyeremények azonnal szétosztatnak.

Főlemeljük, hogy az uton minden résztvevő kényelmesen egy kis tőkét gyűjt, mert a havonti 1 frt 95 kros részletfizetés igen csekély s az öt év elteltével mégis minden egyes tagnak egy tetemes összeg fog kifizettni.

Végül megjegyezzük, hogy ügyünköt nem tartunk s így kérjük, minden érintkezést közvetlen a szövetkezettel eszközölni.

A kereskedelmi takaré- és hitelszövetkezet elad mindennemű a budapesti tőzsdén jegyzett értékpapírokat és sorsjegyeket

részletfizetésre

az 1883. évi XXXI. törvényzikk értelmében a legelőnyösebb feltételek mellett.

Továbbá eszközöl mindennemű értékpapír és sorsjegyvételt s eladást, szorosan a napi árfolyam mellett minden jutalék nélkül, bevált lejárt s még le nem járt szelvényeket s kisorsolt értékpapírokat, ad lombard-előlegeket értékpapír és sorsjegyekre 3 havi időnkénti megújítással a napi árfolyam 80%-áig, vagy havi részletfizetésre az árfolyam teljes összegéig.

Végül megjegyezzük, hogy szövetkezetünk 50 frtos részjegyei után a múlt évében 3 frt 50 krt, azaz 7% osztalékot fizetett s mivel részjegyeink fölmondás esetén teljes névértékben lesznek általunk beváltva s így árfolyamvesztésnek nincsenek kitéve, azokat mint állandó tőkebefektetést ajánljuk, továbbá elfogadunk takarékbetétet 5% kamatozással. Alapszabályllyal s egyéb felvilágosítással iródnak készséggel szolgál.

AZ IGAZGATÓSÁG:

BENKE elnök, PETERDY vezérigazgató.

40. SZÁM. 1891.

BUDAPEST, OKTÓBER 4.

XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 8 frt
fél évre — 4 •

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK évi egész évre 6 frt
fél évre — 3 •

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is eszotlanod.

SZEPES-MINDSZENT.

1891. szeptember.

ARRÓL a kis szepesi falucsikról néhány évvel ezelőtt még nagyon keveset beszélt a krónika. Mindössze is a felvidék kivándorlóiról időnkint nyilvánosságra kerülő vármegyei kimutatások emlegették. Mert Szepes-Mindszent is Amerika adózói közé tartozik, de tegyük hozzá, hogy csak időszakos vendégeket ad neki. A mindszenti vándormadár hűségeen visszatér a fészke helyéhez s rendszerint anyagilag is gyarapodva kerül meg. Tiszta, csinos, zindelyvel fedett s itt-ott jólétre valló háza nagy részének a tengeren túl lett megvetve alapjok. Szepes- és Sáros-vármegye azonban nemcsak ezen a réven ismert Mindszentet, hanem mindenkifőlött a kastélya révén. Önnét nyert vezetést pár évig az utóbbi, s önnét intézte Szepesmegye közigazgatását, húsz évig, a gróf Csáky Albin tapintatos keze. Erről a vezető kézzel természetesen már mi is tudunk szélesebb körben, maga Szepes-Mindszent azonban csak azóta ismerős nekünk, a mióta nyári időben ott dönt tárczája lényeges kérdéseiben a kultuszminiszter.

A kassa-tátrai vonal Szepes-Olaszi állomásától egy kis órányira fekszik, s parkettel vetekedő gördülékeny útja van, melyet féltőn erdők, mezők üde zöldje szegélyez, a másik felén meg felmerülnek a szepesi vár regényes romjai, oly hűséges kíséretet adva a kastélyig, hogy azok annak ép oly feltétlen tartozékai, mint akár az előtte elterülő pompás park. A kastély délnyugati széles előrészenek közel félszáz ablaka mind a várra tekint, s valódi festői látványt ad annak kerekre nyíló terrasza. Valami idylli s megnyugtató van e képbén. A ki először lép ki a kastély nagy terméből, lebilincselő hatása alól nem tud menekülni. A park közepén tisztás terül el, két oldalt hús árnyat adó sűrű fasorral; szemben egy kopasz csúcsban a régi várfészek komor fala int, melynek lábánál, oldalt, Szepesváralja húzódik; közvetlen közel lankás ereszkező váltakozik erdő benőtte heggyekkel, a távolban meg magasabb hegylánc gyűrűződik, a merre a szem lát; s az egész képnek valami összhangzatosan egyszerű bája van.

A ház és környezete azonban nem volt mindig oly derűs, mint manapság. Sokáig lakatlan, komoran nézett farkasszemet a várral, gazdái csak vendégül keresték fel időnkint, s lakásra akkor is csak egy-két ajtja nyílt meg, az előtte elterülő mai park meg elhagyott növényzet va-

dul tenyésző talaja volt. A kastély a száz évvel túlhaladta már, de élni, tulajdonképen csak egy negyedszázada él. Az elterlet Csáky Albinék vitték bele, huszonöt év előtt, mint boldog ifju pár.

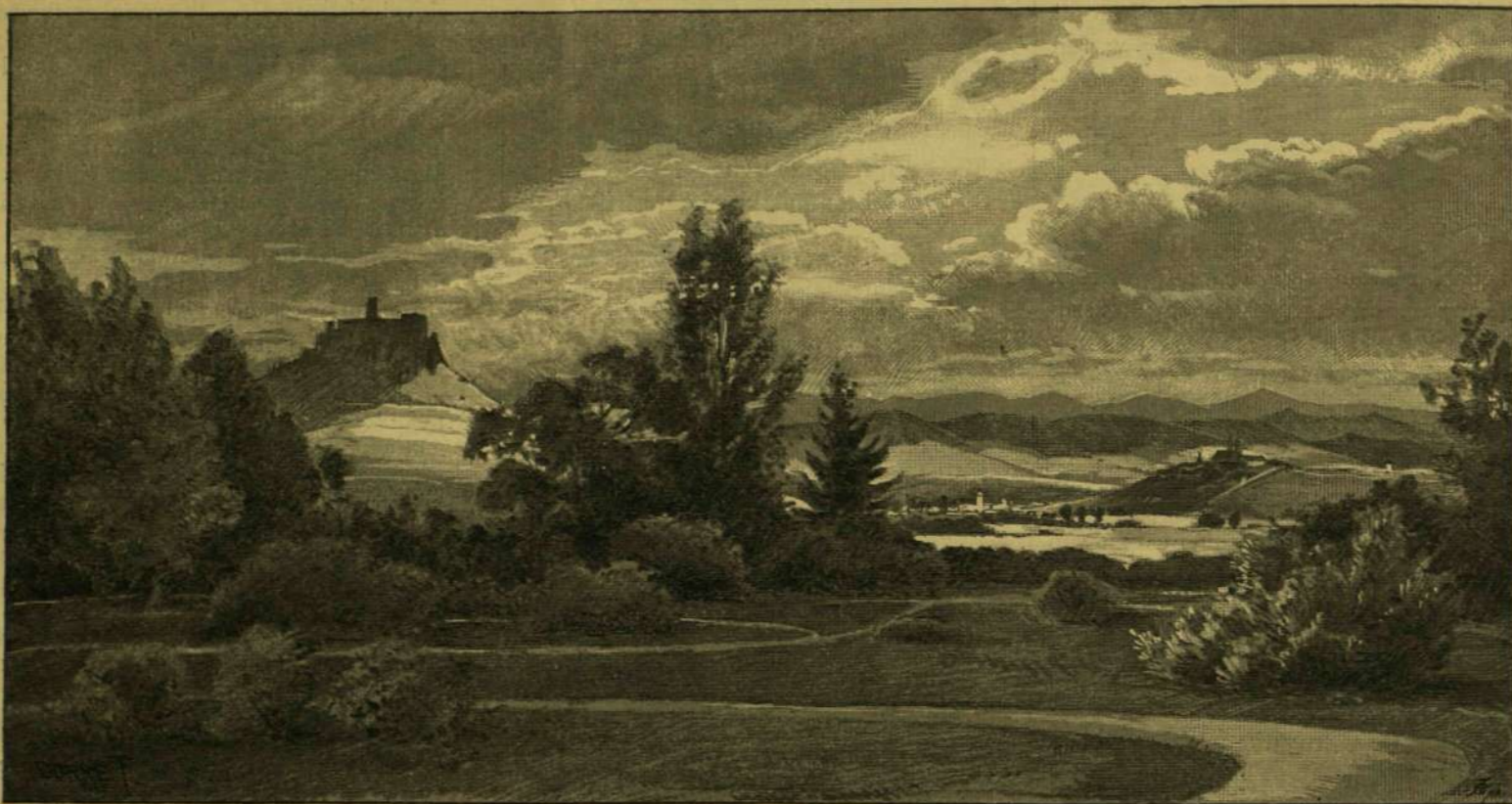
A kastélyt gr. Csáky János építtette a múlt század végén, országbíró korában; a ki annak a Csákyknak unokája volt, kiről a tátra-füredi ismert «Csáky-forrás» nyerte nevét. Az az erdőség, az összes mai Füredekkel, Csáky-birtok volt akkoriban, s a forrásra vadászat közben bukkant István gróf. Hogy az a forrás miképp került ki a Csáky kézből, annak följegyzésre méltó emléke van. A mindszenti kastély építetőjének egy különcz unokája maradt, a kinek két kiváló

sajátsága volt. Esküdtött a homeopatiára és a szive verésére hallgatott. Az elsőért feláldozta a Csáky-forrást, a másikért meg a származási tekinteteket.

Homeopata meggyőződése nem türte meg tulajdonában a, szerinte, mérget tartalmazó ásványvizet, s miután behozta az első homeopata orvost külföldről a Szepességbe, a forrásra túl adott. A mi a másik gyengeségét illeti, egy egyszerű leányon akadt meg a szeme, nevelésbe adta őt s mikor művelt nő lett belőle, örök hűséget esküdtött neki. Övéké volt Szepes-Mindszent, csak hogy Károly gróf, a ki 1823-tól 1846-ig Szepesmegye főispánja volt, állandóan Nagy-Váradon lakott s csak vendégül járt a Sze-

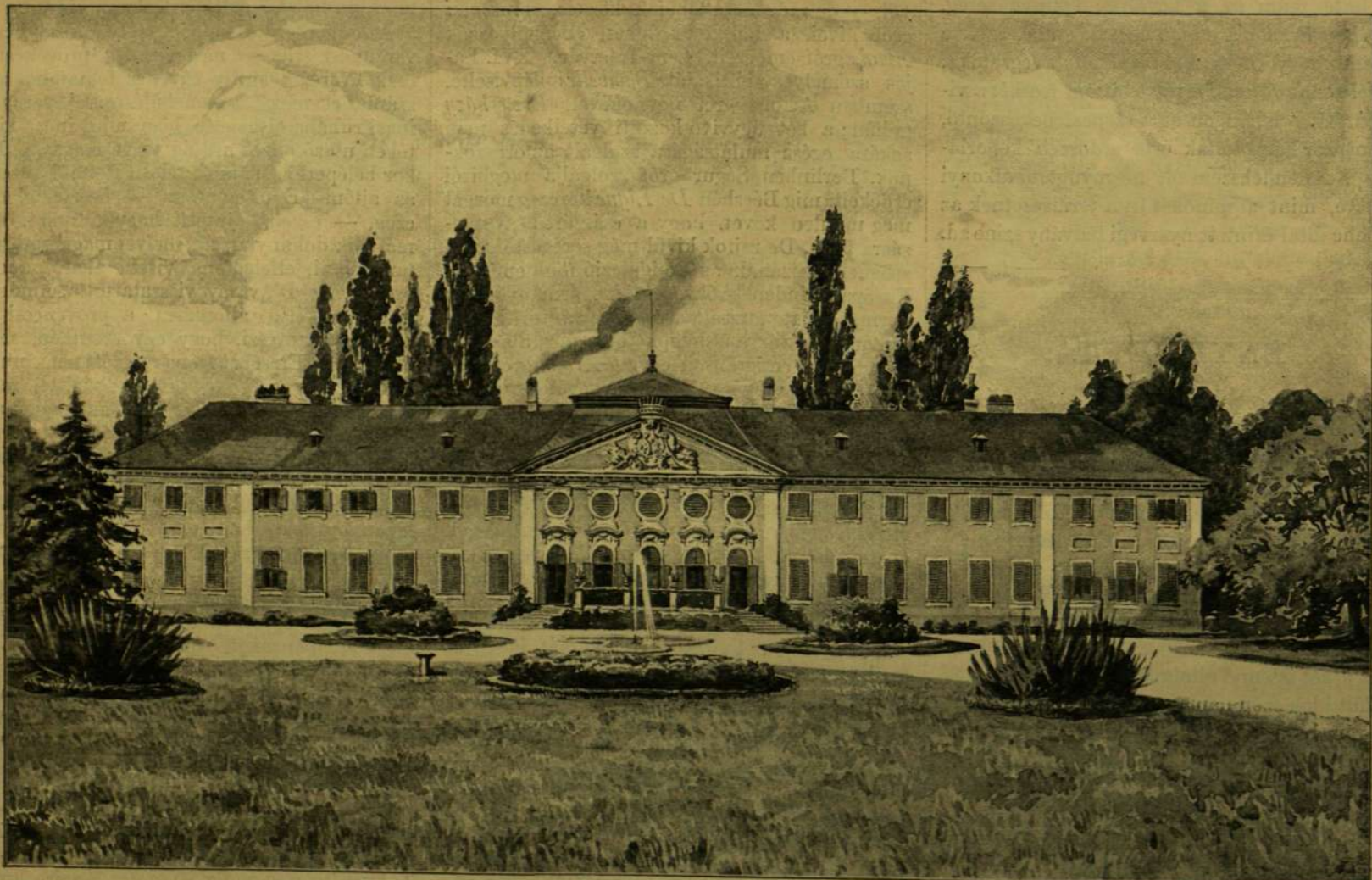

GRÓF CSÁKY ALBIN.

Dörre Tivadar rajza.

A SZEPES-MINDSZENTI KASTÉLY PARKJA, KILÁTÁSSAL A SZEPESI VÁRRÁ ÉS SZEPES-VÁRALJÁRA.

Csáky Lórá grófnő rajza.

A SZEPES-MINDSZENTI KASTÉLY.

ajánlotta fel a hercegeknek. Ennek jobb szárnyát lakta a provencai grófnő, Artois gróf és Balbi asszony, a provencai grófnő udvarhölgye, a balszármányt a provencai gróf, mint idősebb fivér egyedül foglalta el. Artois grófnő Turinban maradt, Balbi asszony terme minden este nyitva állt a nemesség előtt. Itt változtatott toilette-et, itt fésültette magát egy kis asztal előtt. A gróf ott ült háttal fordulva a kandalló előtt, botjával szokása szerint cipője orrát bökdös-vén. A társalgás élénk volt, adomákat rögtönöztek, a fiatal tisztek rímeltettek, vagy sorsot huztak. Kedélyes esték voltak ezek, melyeknek központját a nem szép, de vonzó s rendkívül elmés Balbi asszony képezte, kinek genuai eredetű férje rég az örültek házában volt bezárva, törvényszéki végzés alapján.

Ugyanekkor egy másik szellemi központ Koblenzben Polastron grófné, Artois gróf kegyencnője volt, kit még mint zárdanővendéket Polignac hercegnő házasi-tott össze fivérével. Mivel nagyon megtetszett neki, oda vezette a zárdá társalgója rácsolatához s megmutatta az ifjú lánynak, aztán így szólt: «Most, hogy a fiatalok tetszések egymásnak, tüzzük ki a menyegzőt. A királynétől udvarhölgyi állást eszközöltem ki szabad lakással a palotában bájos sögornő számára.» Polastron grófnőt mindjárt első bemutatásánál észrevette Artois gróf, s védelmébe vette ama kötekedések ellen, melyeknek félnk természete miatt cél-táblája volt. Hálából a grófné lángoló szerelemre gyúlt iránta. Nem visel-hette el a válást, hanem pénzzé tette mindenét s Koblenzbe sietett utána arany-nyal telt zacskóival. Megér-kezésekor az ifjú önkén-te-sék kívánsi tekinteteket ve-tettek kocsiába. De Artois gróf közbe lépett s elvéve az aranyakat, hidegen szólt: «Köszönöm asszonyom, mindnyájunk nevében.» Azontúl hozzászólt, hogy minden estéjét nála töltse.

Az erkölcsi érzés föllázad-hatna ma e könnyelmű liaisonok ellen. De nem kell feledni, hogy ezek a kor általános erkölcsi felfogásban gyökereztek s a köztársaságiak között is fordultak elő hasonló esetek.

A XVIII. század hanyatló erkölcsének képe az, melyet kiegészített a kabinetek akkori politikája s a diplomácia kétszínűsége, mely csak azt nézte, hogy Franciaország belzavarait miképp fordíthassa legjobban a maga önző céljai javára. Az emigránsok és a köztársaságiak egyként esalatoztak abban a felfogásban, melylyel a forradalom iránt Európa részéről tanúsított figyelem iránt voltak. Kicsinyes particularis érdekek rugói irányozták az európai kabinetek minden lépését; egy Bonaparte Napoleon nagy világtörténelmi szereplésére volt szükség, hogy az európai államrendszerbe új életet lehessen s a nemzetközi viszonyok egészségesebb alakulását segítse elő. Nem Mária Antoinette tulajdon fivére, a kölni választó volt-e az, a ki azzal utasította el az emigráció diplomatáit, hogy: «Gondoljon mindenki a maga bajával. Ti sem mozdítottatok volna egyetlen újatokat, ha fivérem, a császár megvédéséről lett volna szó. Nem fegyvereztetek-e fel Amerikát? Nem lázítottatok-e fel Hollandot, Belgiumot? Most pedig, hogy a kövek ti rátok hullnak, segélyért kiáltotok.»

Ez a Miksa érsek kölni választó, II. Lipót és Mária Antoinette fivére, híres volt különben arról a válaszáról is, melyet Buffonnak, a híres

természettudósna adott a párisi növénykertben tett látogatása alkalmával, mikor az műveit akarta neki felajánlani. «Köszönöm, nem akarom megfosztani tőlük.» Az utcasarkokra kifüggesztette, hogy a zsidóknak és emigránsoknak tilva van területén tartózkodni.

Bécsben Kaunitzot, a 80 éves különcöt, 1794-ben Thugut váltotta fel. Ha amaz vörös öltönyében, szemöldig érő parókájában, affektált sükettségével és az illatszerek iránt viseltett ellenszenvével még neveltségesebb tette magát, mint azzal a dolyfós modorral, melyet még a főhercegnők iránt is tanusított, — úgy Thugut, egy dunai hajós fia, a jezsuiták neveltje, nem kevésbé ellenszenves egyéniség. Még mint a konstantinápolyi követtség tisztviselőjét 1767-ben Franciaország 13 ezer livre évdíjjal vásá-

unokaöccse, Párisból egy színésznőt, Clairon kisasszonyt, hozott magának, miután nejét el-távolította, a ki elfoglalván a palotát, 50 éves kora dacára korlátlan hatalommal uralkodott Bayreuth és Anspach fölött. Csak 67 éves korában szorította háttérbe egy szerencsésebb versenytárs, lady Craven, egy hetedik gyermeke születése után férjétől elvált nő. A porosz király elég leereszkedő a ladyt kedves nővérenek nevezni. S kinyeri befolyásával, hogy a bárgyu örgróf Anspachot és Bayreuthot a szent birodalom tudtán kívül Poroszországnak adja el. Az örgróf és angol nője Londonba vonulnak és összekelnek. Hammersmithben saját színházuk van, melyben darabokat játszanak s nyílt asztalt tartanak az emigránsoknak.

Ezek az apró-cseprő német souverainok általában a felségjog nélkülözhetlen jelének tartották, hogy mindannyioknak legyen egy Pompadourja. Benne volt ez a kor izlésében.

Az erkölcsi és politikai tespedtség ez időszakába esik Poroszország hatalmi emelkedésének első lendülése. Nagy Frigyes fényes örökebe azonban elpuhult unokaöccse, Frigyes Vilmos lépett, fivérének és sögornőjének fia.

Ha a német államok magatartása nem sok reményt nyújthatott az emigráltaknak ügyük fegyveres támogatására, még kevesebb reményt meríthettek Oroszország magatartásából. Erzsébet ezárnő meghalt, Péter csárt, kit örültsége képtelenné tett tovább az uralkodásra, két óra alatt megbuktatja neje, Katalin.

Gárdalovasi egyenruhában mutatja be magát katonáinak, kik innepélyesen kikiáltják. Katalin néhány zászlóaljjal vonul be Peterhofba, hogy férjét letegye. A szerencsétlen csak kegyelmet kér. De másnap a diplomáciai ügyvivők a legszigorubb formában értesülnek, hogy a «csár a sürtin vett pilulák következtében előállt kólikában kiszendett.»

Katalint az Anhalt-Zerbito uralkodóházból szemelte Erzsébet ezárnő örököse nejeül, miután Zsófia nevet s evangélikus vallását letette vele. De míg az elmebeteg Péter bábuival játszott s nem találta jól magát egybeült, mintinásai közt, addig Katalin érintkezésbe tette magát kora nevezetes politikusaival s a kapott leveleket harisnyájába rejtette. Elérvén vágyát, hogy egyedül uralkodó lehessen, előbb megosztzik Lengyelországon Ausztriával és Poroszországgal s azután Törökország ellen indít háborút. A mi az emigránsokat illeti, szívesen látja őket seregében, a mint Ismail ostrománál se-

lyemharisnyában, bálcipőben hatolnak át a réten 30 ezer halott közepette, mellökre tüzi a Szent-György-keresztet, sőt Bouilleimnak 22 ezer rubel évdíjat ajánl, — arról azonban, hogy segítséget küldjön nekik Franciaország ellen, szó színcsen. Véleménye szerint a rend helyreállítására Franciaországban idegeneknek nem szabad befolyniok. A hercegeknek, hogy győzedelmeskedjenek, nem Európa hadseregére, hanem bátorságra, kitartásra, józan észre van szükségök. Az a segélyösszeg is, a mit rendelkezésökre bocsát, nem haladja meg a négy millió frankot.

Katalin kicsiny, kövér természetű, nyájas tekintetű és elragadó mosolyú, de nem szerette az elméskedést sem a társalgásban, sem az udvarlásban. Kegyenzeit, Poniatovszkyt, Potemkint rubellekkel fizeti ki, vagy parasztokat és kastélyokat ajándékoz nekik. Hogy fiát ne szerette volna, nem lehet szemére vetni. Pedig a nyomom-

H. Hirsch Neill rajza.

GRÓF CSÁKY ALBINÉ, BOLZA ANNA GRÓFNŐ.

rolta meg, hogy Ausztria titkát elárulja. Húsz éven át játszta aztán a kém szerepét Franciaországgal szemben, hogy ennek titkait meg viszont Ausztriának árulja el s mindkét részről megfizettesse magát. Rútsága mellett sarcasmusa is visszariaszt. Ő az, a ki egyszer Varsóban Stackelberg orosz ügynököt elnézésből Pontatouszky király gyanánt üdvözli. Mikor aztán este kártyához ülnek, s király helyett filkót játszik ki, színelélt bosszúsággal mondja: «Ma már másodszer történik meg velem, hogy a filkót királynak nézem.»

Még sajtáságosabb viszonyok uralkodtak a kis duodecz német fejedelemségekben. Megannyi kis zsarnokok forgatták itt a pálcázát egy-egy maroknyi alattvaló fölött. A württembergi herceg még 1783-ban is huszonötöt vágatott egy tanácsosára, ki nem köszöntött valakit. Ellenben Hessen-Kasselben már a botot a virgács helyettesítette. Az anspachi örgróf, Nagy Frigyes

BOR ÉS KENYÉR.

Európa szőlőhegyei pusztulnak. Egy szabad szemmel alig látható nyomorult rovar évek óta daczol az emberi ész feljebbvalóságával.

Képesek vagyunk gondolatainkat a villám gyorsaságával a világ egyik végétől a másikhoz elröptetni, egy csepp víz minden elemeit néhány perc alatt felismerjük, évezredek át a hullámok erejével daczoló kőszikla-tömegeket a vilamos szikra segítségével a légtérbe röpítünk, de a filloxera pusztításainak gátat vetni nem vagyunk képesek.

Ezerféle vegyszert állítottak össze, de a filloxerát működése közben ezek meg nem rontották, sőt azt észleltük, hogy ott, hol ellene semmit sem használtak, aránylag gyorsabban elfűnt, mint másutt.

Most azon befejezett tény előtt állunk, hogy egy-két év múlva a pusztító rovar Európa bortermelését három negyedrészen alaposan tönkre tette, és az emberek lassankint a mester-

rek közt oly nagy, a milyennek azt alig képzelhük volna.

A bor tehát mindenesetre az emberi nem valódi életszükségleteihez tartozik, melyeket pótolni, vagy hamisítani nem lehet.

Legújabbban egy oly eset fordult elő, mely a bor tápláló erejét minden kétségen kívül helyezte.

Ugyanis egy francia katonai akadémiában az élelmezési osztály főnöke a bor árának emelkedése folytán úgy akart a bajon segíteni, hogy a növények napi borrészletét mennyiségre nézve látszólag meghagyta ugyan, de a bor minőségét vízzel való keverés által elrontotta.

Az éttermekben mindig egyforma számmal álltak a boros üvegek és a fiatal emberek nem igen vették észre, hogy a bor minősége megváltozott. Ellenben azon nevezetes változás állott be, hogy a kenyér fogyasztása véltetéses emelkedett, a mennyiben ebből a növények ebéd és vacsora alatt tetszés szerint ehettek.

A mit ilyen formán a bornál megtakarítottak,

könnyebben táplálhatók, hűségesebbek, kitartóbbak s kiteleltetők sem jár nehézséggel.

* A vizitak hosszúságát tekintve, Európában legelől áll Oroszország, hol 65,000 kilométernyire megy a hajózható vizit. Franciaországban 12,800, Németországban 10,000, Angliában 6,100 kilométer a hajózható vízi út.

* Órákiállítás volt Lipcsében közelebb. Csak órákat s az óráküziménél használt eszközöket állították ki. Különösen szépek voltak a svájci zseborák.

* A ponyvairodalom ellen radikális szabályokat léptetett életbe a kínai kormány. Minden kormányhivatalnokot elcsapnak, ha a vezetése alatt álló területen erkölctelen tartalma könyv jelenik meg, a kiadó számúztetik s 100 botütést kap s az elárúsító szintén 100 botütést. A könyvnek erkölctelen jellegét külön tudós mandarin-tesztelő állapítja meg.

* A déli sarkvidékre a híres Nordenskjöld báró a jövő évben nagy tudományos expedíciót vezet. Az expedíció költségeire majdnem 200,000 forint gyűlt össze s ebből 50,000-et Dickson Oskár svéd báró s 50,000-et Elder Tamás délaustráliai nagybirtokos adtak. Minden ausztráliai állam jelentékeny összeget szavazott meg e célra.

A győztes ló bevezetése.

A LÓVERSENÝRŐL. — Az indítás.

séges bor-készítéshez fognak, mely minden esetre sokkal jövedelmezőbb és kevesebb munkával jár, mint a szőlőhegyek kényes gondozása.

Amde a baj sokkal nagyobb, mintsem gondoljuk. A bor mértékletes élvezete az emberi test táplálásához nagy mérvben járul. Oly vidékeken, hol a föld népe mostanáig tulajdon termései borát itta, az egészségi viszonyok a szőlőhegyek elpusztulása óta határozottan rosszabbak lettek.

Bor helyett az emberek a mérges hatású pálinkára, vagy a nem sokkal jobb sörre fanyarodnak. Mindkét folyadék csak akkor élvezhető káros következmények nélkül, ha vegyszert alkalmazzák tiszták és egyéb ártalmas ingredienciákkal nem pótoltnak. A jó pálinka mindig drágább volt a bornál, így vagyunk a sörrel is, csakhogy mostanában annak ára a gyártás különféle mesterségeivel együtt nagyon leszállt. Vegyük szemügyre azon országokat, melyeknek népessége pálinkával él, és hasonlítsuk ezeket össze bortermelő és borfogyasztó vidékek lakóival. Vessünk egy rövid, de beható pillantást a sörfogyasztó tömegekre és mulhatatlanul azon meggyőződésre fogunk jutni, hogy a különbség a borfogyasztó és a sör és pálinkával élő embe-

ret a kenyér nagyobb fogyasztása teljesen eliminálta.

Végre az intézet orvosa, kivel a házi gondnok megfigyeléseit közölte, az élelmezést szemügyre vévén, a bor minőségének változásában ismerte fel az étvágy fokozása okát. E részben tett kísérletekből kitűnt, hogy a bor nem gyöngíti meg az emésztést, a mint ezt sokan hiszik, hanem czukortartalmánál fogva rendkívüli tápláló erővel bír. E helyütt szükséges ismételnünk, hogy a bor túlságos élvezete a gyomorra ép oly káros befolyást gyakorol, mint annak étellel való túlterhelése.

A bortermelés fennakadása tehát oly baj, melynek elhárításáról komolyan gondoskodnunk kell.

EGYVELEG.

* A posta-feccék, melyeket egy Desbouvrie nevű francia idomított Roubaixban, állítólag még sokkal alkalmasabbak hihordásra, mint a postagalambok, mivel még szeles időben is képesek egy perc alatt 2 km. távolságra repülni. Egy ily idomított postafeccse Párisból Viennebe (240 km) 2 óra 16 perc alatt jutott el, holott a postagalambnak legalább 4 órára lett volna szüksége. Más előnyök még, hogy

* A legfinomabb thea állítólag Ceylonból Mahaketiya nevű ultetvényről ered s «Golden tips» név alatt kerül forgalomba. Legutóbb Londonban egy fontért 350 arany forintot fizettek.

* Óriási halmozás hirtelen gyűl össze a londoni British-muzeum könyvtárában. A múlt évben csak a hivatalosan beküldött lapok száma 2472 volt 170 ezer 838 példányban, ezekhez járult még 97 vásárolt külföldi lap s néhány száz régi bekötött hirtel.

* Shakespeare ivó pohara. Bryan Saddle nevű angol egy régi tölgyfa kupán, melyet hagyomány szerint már ezelőtt is Shakespeare poharának tartottak, tisztítás közben több feliratot talált, melyek közt rész-segésekből kirakva ez is áll (angolul): «En vettem, én őriztem, én szegeztem ki, én véstem. Shakespeare Vilmos.» A kupa száz évnél tovább volt a család birtokában s hagyomány szerint a híres költő nagyatyja is használta. Jelenlegi tulajdonosának már 250 font sterlinget ígérték érte, de nem adta el.

* A legrégebb épület az Egyesült-Államokban egy 252 éves kőház Guildford connecticuti községben. E ház falai négy láb szélességűek, benn és kívül külön bevonattal s számos nagy nyílással, melyeken át egykor még a rézbőrű indiánok lövöldöztek. Vanak a házon ablakok is, de ezek nagyon kicsinyek, valamint a szobák is, melyek alig 7 láb magasságuk s így nagyon sötétek és kellemetlenek.

KÖRNER TIVADAR.

1791—1813.

Szeptember havának 23-át kegyelettel ünnepelte meg a német irodalom. Akkor mult száz éve, hogy Körner Tivadar Frigyes született, a német felszabadulási harc lángelkű dalnoka, kiből a mi szabadságharcunk dalnokával, Petőfivel, a lelki közel rokonságon kívül, még azt a közös sorsot is megtaláljuk, hogy mind a kettő ifjan, a szabadságot, a csatatéren esett el. Tán ez is hozzájárul, hogy Körner emléke mi előttünk, magyarok előtt, kiválóan rokonszenves legyen, noha kétségtelen szellemi értéke e nélkül is bizonynyal méltánylatra fogna találni bennünk, nem is tekintve azt, hogy a ki a népek milliói közkincsének, a szabadságnak oltárán áldozik, ahhoz nemcsak az a nemzet, melynek kebléből sarjadt s melynek nyelvén hirdeti az eszmét, hanem a szabadságot nagyabesülő valamennyi nép is méltán formálhat bizonyos jogot. S mi annál inkább, mivel Körner volt az első idegen költő, a ki a mi történetünkben vett tárggyal, «Zrinyi» című tragédiájával, meleg érdeklődését is bebizonyította a magyar nemzet iránt. Sokszorosan megérdemli tehát, hogy most, születésének évszázados fordulóján néhány sort mi is szenteljünk emlékének.

Körner Tivadar Drezdában született, hol atya, Keresztély Gottfried, a följebbiteli törvényszéknek kitünő műveltségű tagja, háza pedig e város szellemi és művészi életének előkelő gyűpontja volt. Schiller, Goethe, Humboldt, Anna Amália weimari hercegnő, Dorothea kurlandi hercegnő s más kitünőségek gyakori látogatói valának Körnerék házában. A tudományosan képzett apán kívül főleg az anyja, a Goethevel meleg barátságban élő Stock rézmetszőnek Minna leánya, továbbá ennek nővére, Dóra, valamint testvérénje, Körner Emma, — jeles festőművésznők, — voltak a nagy tehetségű gyermek szellemének további kifejlődésére a legtöbb hatással, melyet azonban még Schiller lelkes nevelés s a szép Dorothea kurlandi hercegnővel való érintkezése is növelt. Az a rendkívüli gyöngédség, mely a költőnek nem egy dalában nyilatkozik, egyenesen e kiváló nőknél az ő ébredező lelke gyakorolt hatásából veszi eredetét.

Az ifju Körner nem egy költeményével tette már ismeretessé nevét, s számos zeneművet szerzett hegedűre és gitárra, melyeket, mint szintén az akkor még kevésbé divatos zongorát is, kitünően kezelt, midőn iskolai bevégezése után alapos ismeretekkel felszerelve, 1808-ban a freiburgi bányász-akadémiára ment, hogy ott a természetrajz, a természettan s a vegytan mélyebb tanulmányainak szentelje magát. Kedves gitárjával vonult be a bányavárosba s az a hangszer aztán hű kísérője maradt még a harc-téren is. Ezt örökölte ő meg «Lant és kard» című egyik leghíresebbé vált költeményében. Freiburgban igazi diákleletet élt: vivott, poharazott, mulatott, mint senki más, de tanult is szorgalmasan. Finom ízléssel berendezett lakásában hangversenyeket tartott, melyeken az ő szép hangjának és játékának jutott a főszerep, s a diákos szilajságtól ment, szeretetreméltó modora itt is a társaság kedvencevé tévé.

A nagyhirű Werner tanárnak a geognóziából és oryktognóziából tartott felolvasásai annyira megragadták, hogy végkép elpártolt a bányászati tudományok gyakorlati ágától s egészen a természettudományoknak adta magát, azzal a szándékkal, hogy tanárrá képezi magát. Harmadfél évig tanult, midőn szülőivel a nyári szünetekre Karlsbadba ment. Itt ismerkedett meg egy gyönyörű berlini leánnyal, Saling Máriaival, a kibe fülig beleszerelt, s a ki aztán álmainak s természetesen dalainak is ideálja lett.

A szünidő leteltével a lipesei egyetemre ment, de itt nem soká maradt s a Berlinben éppen akkor alapított egyetemre iratta be magát.

Már ekkor egy egész kötet költeménye volt, melyeket «Bimbók» cím alatt kiadott s az akkori kritika igen kedvezőleg fogadott. Ő maga is egész szívvelyes fogadtatásban részesült, azonban 1811 tavaszán makacs láz lepte meg, melytől szabadulandó Drezdába ment szülőihez, hol több jó barátan kívül, — köztük volt Humboldt Vilmos, porosz követ a bécsi udvarnál és Schlegel Frigyes, kivel és Schillerrel társaságban ő képezte a német irodalmi trifoliumot, — megtalálta lelkének új eszményképét is, Adamberger Antoniában, az udvari dalművésznek nagyban ünnepelt bájos és művelt fiatal művésznőjében, a ki aztán menyasszonya is lett s ki legszebb szerelmi költeményeiben Toni név alatt szerepel.

1811 nyaratól 1713 tavaszig élt a dunamelléki vídám császárvárosban s ez idő alatt költői szelleme termékeinek mind tartalmasága, mind mennyisége, sokfélesége által mondhatni általános csodálatot keltett. Nem is említve számos dalait, köztük a német irodalomnak valóságos gyöngyeit, rövid öt negyedév alatt írt hat tragédiát,

KÖRNER TIVADAR.

öt vigjátékot és öt dalműszöveget. 1812 január 12-én adták színműveit először elő az udvari színházban, hol élénk tetszésben részesültek, s midőn az év végén legjobb szomorujátéka, «Zrinyi» előadásra került: a közönség tetszés zaja szünni nem akart, minden áron látni kívánták a szerzőt, a ki végre is engedni volt kénytelen s megjelent a lámpák előtt, Bécsben oly szokatlan volt az ünneplésnek az a módja, hogy abban Körnerig egy költő sem részesült, ha csak nem volt egyuttal közreműködő színész. «Zrinyin» kívül Körner darabjaiközül megévtizedekkel is a költő halála után több fontartotta magát a színházak műsorán, így a «Brémai koma», «A zöld dominó», «Az ara», «Hedvig», «A vezeklés» és «Toni», s némely színpadokon még ma is adják.*

* Szemere Pál Körner Zrinyijét 1818-ban fordította le gr. Teleki Lászlóné, b. Mészáros Johanna kéredezére, a ki őt erre a pesti négyesület nevében szőlította fel. A művet e fordításban elő is adta egy úri társaság jóteknok czéla s a pesti német színházban. A főbb szereplők a következők voltak: Szulejman: gróf Teleki József; Lévi: Schodius Lajos; Zrinyi: Dallos kaptány; Juranicus: gróf Teleki Ferenc; Paprutovics: Tisza Lajos; aga: Kubinyi Ferenc; Zrinyiné: gróf Teleki Lászlóné stb. Ugy látszik, hogy e példát követve az erdélyi urak is, midőn 1841-ben szintén Zrinyi előadásával nyitották meg az első magyar általános színházat, de nem Szemere, hanem P. Horváth Dániel fordításában. Szemere fordítása csak 1826-ban

Boldogság és dicsőség fogtak kezét arra, hogy a még csak huszonkét éves költőt a legédesebb kötelekkel fűzzék Bécshez, midőn megjelent III. Frigyes Vilmosnak a szöze, melylyel a francia járom lerázására s a szabadság kivívására szólítja föl Németországnak minden hű fiát. És a fiatal költő, ép úgy mint a mi Petőfink, fölérezte azt, hogy van a boldogságnál és dicsőségnél is valami még magasabb: a haza, s odahagyva ünneplésének színhelyét, hazament, kardot kötött s beállt a híres Lützow-féle vadászok közé, kiknek nevét lángoló dalai-val s egész tüneményes egyéniségével halhatatlanná tette. Közvadásznak állt be, de csakhamar fővadász lett s 1813 májusában hadnagy. A legnagyobb lelkesedéssel szentelte magát a dalnok a hadi szolgálatnak, melyre már korábbi nevelése is előkészítte. Gyűjtő dalai, melyekben ép annyi volt a túláradó erő, mint az eredetiség, fölvilanyozták az egész sereget, mert ajkáról-ajkra szálltak, minden ezred zengete, s a «német szabadságharc Tyrtaeusa» szellemének nem csekély része van abban a dicsőségben, mely az 1813-ki év folyamán a német fegyverekre aradt.

De a költő nem csak lelkesíteni tudott: maga is végezni segített ama hőstetteket, melyeket lantjára vón. Egyike volt a legbátrabb, legvitézesebb katonáknak. 1813 június 17-én Kitzén mellett nehéz sebet kapott és csak lélekjelenlétének s gyors lovának, mely vele az erdőbe menekült, köszönhetette, hogy ez alkalommal elkerülhette a biztos halált. Ez azonban, fájdalom nem, váratott magára sokáig. Fejszéből kigyógyulván, újra a csatatérre ment, hol augusztus 28-án Rosenbergen közelében, Mecklenburg-Schwerinben, éppen midőn a már megfutmodott ellenséget üldöznék, egy bozót rejtkekből mellébe furódott a gyilkoló golyó.

Ott temették el Wöbbellinnél a még csak huszonkét éves hősdalnokot, annak a tölgyfának az árnyékában, a mely alatt elesett. Ott nyugszik immár nyolcvan éve. Ide jötték nyugodni mellé nővére, atya, nagynéje és anyja, a ki 1843-ig élte túl családjának többi tagjait.

Sírját egy négyoszögű, oltáralakú sírkő jelöli, a megkoszorúzott kard és lant jelvényeivel. Halás nemzete több szobrot emelt emlékének, melyek közül a drezdai György-téren álló, melyet a nagybíró Höhnel tanár mintázott, a legszebb szoborművek egyike. Ugyancsak Drezdában a költő szülőházában érdekes muzeum van berendezve az ő rá vonatkozó emlékek gyűjteményeiből. Legszebb és legmaradandóbb emléket azonban maga emelt magának műveiben, melyek mélyen vannak bele véve a német nemzet lelkületébe.

BOULANGER TÁBORNOK.

1837—1891.

Senkit ő nála nem emlegettek többet Franciaország híresei közül néhány évvel ezelőtt. Túneményszerű és gondviselészerű férfinak mondták rajongó hívei, s úgy tekintettek reá, mint a ki egyedül van hivatva letörölni a francia fegyverekről azt a kudarcot, melyet az 1870/71. év hozott rájuk. Szentül hitték, hogy Franciaországnak megváltója, újra alkotója lesz s ő

jelent meg nyomtatásban, de akkor sem önállóan, hanem az «Elet és irodalom» első kötetében. Ugyanazon kötet közölte e mű bírálatát is Kélesyótl. Kölesy bírálata bizonyára mindent felülmúl, a mit e nemben írt, s a magyar dramaturgiának ügyösölva alapját vetette meg e tanulmányával. De a Szemere fordításának is megvan a maga irodalomtörténeti jelentősége. E zengzetes jambusok nagy befolyással voltak a magyar dráma nyelv fejlődésére nézve. Szemere sikerének köszönhetni, hogy a magyar drámáink az ötös jambust fogadták el a dráma köztől nyelvének, és szabatosabban és több gondalal kezdték írni, mint ezelőtt. Zrinyi monológia az ötödik felvonásban egyszerűsége első kísérlete volt a magyar ottava rimának.

Passzió-előadások a városligeti szinkörben. Szept. 26-án mutatták be először a városligeti szinkörben a passzió-előadásokat, melyeket Allessch Edő vezetésével...

A temesvári kiállítás — Szófiában. Georgiev bolgár kereskedelmi miniszter ösztályfőnök tárgyalást folytat a temesvári kiállítási bizottsággal...

Wilt Mária végrendelete. A szerencsétlen véget ért művésznő nagy részvételt szerezett el Bécsben. A boncolásból az orvosok azt következtették...

Mielőtt még tudták volna egy második végrendelet létezését, kihirdették 1889-ben kelt végrendeletét, melyben általános örökösévé leányát tette...

Boulangier öngyilkossága. Brüsszeli tudósítások szerint Boulangier már régebben foglalkozott az öngyilkosság gondolatával, s vigyázta rá, a fegyvereket elrejtették előle...

Előfizetési felhívás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése szeptember végével lejárt, felkérjük az előfizetés mielőbbi megújítására...

Előfizetési feltételek:

- A Vasárnapi Ujság --- frt 8. --- frt 4. --- frt 2.
A Világkrónikával együtt --- 10. --- 5. --- 2.50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok --- 12. --- 6. --- 3.
A Világkrónikával együtt --- 14. --- 7. --- 3.50
Ozpán a Politikai Ujdonságok --- 6. --- 3. --- 1.50
A Világkrónikával együtt --- 8. --- 4. --- 2.

A 'Vasárnapi Ujság' társalpa, a most már 37-ik évfolyamában lévő 'Politikai Ujdonságok', teljesen független politikai hírlap, melynek irányát nem befolyásolják sem pártok, sem érdekszövetkezetek személyes érdekei...

A 'Politikai Ujdonságok'-hoz 'Magyar Gazda' című, kéthetente megjelenő gazdasági lap van csatolva s ezen felül rendkívül mellékletekkel is bővíthető...

A 'Világkrónika' képes hetiközlönyvet heti lapjaink előfizetői felvére 1 frt, negyedévre 50 kr. adhatnak meg.

Az előfizetése a 'Vasárnapi Ujság' és 'Politikai Ujdonságok' kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

MOLNÁR GRÖRÖY az ismert drámai színész, a nemzeti színház volt tagja, az egykori budai népszínház alapítója, meghalt szept. 30-án délelőtt, Budapesten, 61 éve korában. Zaklatott élete volt, gazdag sikerekben és csapadékokban...

Elhunytak még a következő napok alatt: BÉKI SÁMUEL, kassai ref. lelkész, élete 55-dik évében. Mint az abauji egyházmegye esperese, a sárospataki főiskola igazgató-tanácsosa és kassai városi képviselő egyaránt buzgó, hosszas tevékenységet fejtett ki...

KLMRÓ LAJOS, bányagazdászati tisztviselő, 23 éves, Nagybányán. — DOBRAY SÁNDOR, szentesi kereskedő, 63 éves. — HAUPTMANN JÁNOS, dognácskai tisztviselő, régi honvéd, 62 éves korában. — OSZESZLI ANTAL, nagy-kiszvárdi adóellenőr. — STRAUB UDALRIK, kereskedő, élete 70-dik évében, Budapesten. — STETTNER JAKAB, Budapesten. — MOLDOVÁN SIMON, bécsi gyáros, Kolozsvárt, 52 éves. — VIZSIÁN BERTALAN, pestmezei nagybirtokos 16 éves fia, Tápó-Szélén. — UGRON TAMÁS, régi honvéd huszár, 64 éves, Ábrahámfalván. — MÁRTON FERENCZ, ferenczrendi pap, szerzetessége 82-ik és élete 82-ik évében, Szombathelyt. — SERŐK LAJOS, ref. kántor, 57 éves, N. Szalontán; kiterjedt család gyászolja.

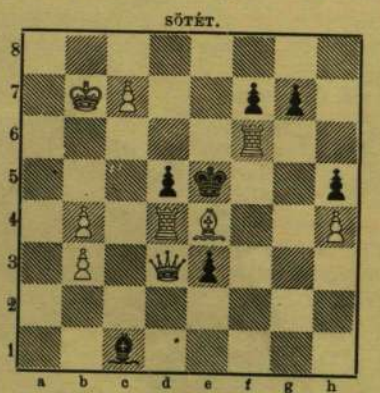
Bécsben szept. 27-kén kiásták az 1889-ben elhunyt WEILLEN JÓZSEF osztrák költő, néhai Rudolf trónörökös bizalmas írójának és az 'Osztrák-Magyar Monarchia' írásban és képmen osztrák része néhai szerkesztőjének haimvait, s díszesebb sírba helyezték. Ugyanakkor leplezték le a Renk-szobrász készített szép síremléket is.

Szerkesztői mondanivalók.

Bukarest. V. E. Az érdekes levelet legközelebbi számainkban közöljük. Drámairól. A fordítás, vagy átdolgozás elég sikerültnek látszik, de két sorból álló fordított apróság még sem arra való, hogy egymagában közöljük. Jövöm. Van némi lendületesség benne, de a gondolat nem egységes, nem következetes. Az első stófia egészen a csüggedés hangján szól, a másodikban pedig szerző már azt mondja, hogy 'a csüggedés korát túlélté, bátor szívet tekint a jövő felé' s ugyanez a versszak az elsőnek csüggedés hangján végződik. A befejezés sem sikerült, a búzke szívet sértheti a számlalom, de azért mégis túlzás a számlalom gyilkáról és éles töréről beszélni; a túlzásban pedig ritkán van köszönet. Béke. A közlendők közé soroztuk. Isten atyánk kérték téged. Isten övd meg magyark királyát. Bizony egyik sem válik be 'királydálnak. Nehéz dolog is az, még azoknak is, a kiknek tanult mesterségük a tollforgatás. Nem közölhetők. Jólán emlékkönyvébe. Halottak ünnepén. Ideál. Gloria. A divat. Száraz virág. A ledől zászól. Teruska.

SAKKJÁTÉK.

1683. számú feladvány. Erlin K.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

1684. számú feladvány. Loyd S.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 36-ik számában közölt képtalány megfejtése: Szederindák.

HETI-NAPTAR, október hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Israellita. Rows list dates from 1st to 31st with corresponding religious observances.

Felétős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tár 6. szám.)

Féretelt selyemkelméket 25%-33% és 50%-engedménnyel az eredeti árakból... szállítás- és ruhaként szállítás- és vámjdi-mentesen Henneberg G. (cs. és kir. udv. szállító) gyári raktára, Zürichben. Minták postafordultával. - Levéllekre Svájcbe 10 kr.-os bélyeg ragasztandó.

A 'Franklin-Társulat' kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A VÉGREHAJTÁSI TÖRVÉNY

(1881. ÉVI LX. TÖRVÉNYOZIKK)

MAGYARÁZATA.

IRTA

Dr. IMLING KONRÁD

KIR. CURIAI BÍRÓ.

Második, javított és bővített kiadás.

Ára füzve 4 frt 50 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A FELSŐ BÍRÓSÁGOK GYAKORLATA.

UTMUTATÓ

a „Döntvénytár“ ötvennégy kötetének REVISIÓJÁVAL.

Kiadja a „Jogt. Közlöny“ szerkesztősége.

(DR. DÁRDAY SÁNDOR.)

Ára vászonkötésben 6 forint.

A felső bíróságok által az évek hosszú során át hozott elvi jelentőségű határozatoknak nagy része az időközi törvényváltozások folytán elavult, s ezért komoly tanulmányt igényel a mai napon is érvényben levő joganyagnak meghatározása.

E czélnek megfelelően a joganyag revisiójára kellett súlyt fektetni e munkában, hogy a felső bíróságok gyakorlata a ma érvényben levő jog alapján legyen feltüntetve és az 'Igazságügyi Törvénytar' anyagbeosztását követve, könnyű áttekintést nyújtson.

E munkában egyttal fel vannak véve nemcsak a kir. Curia és a budapesti királyi ítélő-tábla teljes-ülési megállapításai, hanem az egyes tanácsok által u. n. 'házi használatra' szánt elvi megállapítások is, és tartalma kiterjed a 'Döntvénytár' egész régi és új folyamára.

A MAGYAR BŰNVÁDI ELJÁRÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN.

IRTA

Dr. FAYER LÁSZLÓ,

egyet. rendkívüli tanár.

ÁTALAKÍTOTT ÉS BŐVÍTETT MÁSODIK KIADÁS

Ára füzve 3 frt 60 kr.

Bűnvádi eljárásunkat jogszáink legnagyobb részét chaosnak tekintették egész a legújabb időkig. A jelen munka első kiadásából, mely öt évvel ezelőtt jelent meg, kitűnt, hogy a magyar bűnvádi eljárás tisztán felismerhető elveken nyugszik s határozott irányban fejlődik. A második kiadás egy nagy lépéssel halad tovább s a judikatura által nyújtott anyag feldolgozásában s tájékoztatást nyújt a bűnper minden stádiumára. Megelőzi a könyv ezen részét, mely tisztán a gyakorlati czéljait tartja szem előtt, a bűnvádi eljárás általános elveinek előadása s egy fejezet a magyar bűnvádi eljárás történetéről. Behatóan foglalkozik a negyvenes évek mozgalmaival s ezen időből egy igen érdekes törvényművel találkoznak a könyvben, az 1844-iki javaslatot, melyet a sokat emlegetett 1843-iki javaslat mellett eddig egyen nem ismertek.

WALLA JÓZSEF cementáru-gyára építési anyagok raktára Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 13. sz.

- Vállalkozik: GRANITTERAZZO, BETONTERAZSO, CSATORNÁZÁSOK, SZÖRÖKUTAK, CZEMENT-LAPOK ÉS MOZAIK LAPOKKALI KÖVEZÉSEK elkészítésére stb.
Raktárt tart: KERAMIT LAPOK, KELHEIMI LAPOK, METTLACHI LAPOK, TERRACOTTA-ÁRUK, KÖFEDÉLPÉP, TŰZÁLLÓ TEGLÁK, KÉMÉNY RAKVÁNYOKBÓL stb.

Gyári raktára a gartenaul Portlandi cement és vízhatlan mész-gyárnak. KOAGYAGCSÓ Gyári raktára a gartenaul Portlandi cement és vízhatlan mész-gyárnak.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható

FALUSI KÖNYVTÁR.

Egy-egy füzet 50 kr.

- 1. Magyar méhészkönyv. Irta dr. Farkas Mihály. Negyedik kiadás.
2. Úgyes Mari, a kis konyhakertésznő. Metzger műve után magyarítá István bácsi. Második kiadás.
3. Takarmány-növények ismertetése és tenyésztése. II. kiad. Irta Farkas Mihály.
4. Kereskedési növények művelése. Irta Reischer E.
5. Juhtenyésztés és gyapjú-ismeret. Irta Reischer E.
6. Dely M. Gyakorlati és elméleti sertés-tenyésztés. Második bővített kiadás. Allatorvosi jó tanácsok III. könyv.
7. Apró majorság, vagyis a baromfitenyésztés foglalatja. Irta Farkas Mihály.
8. A bogár-gyümölcs tenyésztése. Irta Farkas M.
9. A dinnye-tenyésztés foglalatja. Irta Farkas M.
10. A szarvasmarha-tenyésztés. Irta Kégy Sándor.
11. Eperfa- és selyemhernyó-tenyésztés. Irta Áron Ede.
12. A szarvasmarha hasznóvétele. Irta Kégy Sándor.
13. A szőlőművelés kitéje. Irta Perlayk M.
14. Borászati vagyis pinczegazdászati kité. Irta Perlayk Mihály.
15. Miként emelhetjük gazdaságunk jó-vedelmét? Irta Réti János.
16. Népszerű és a gazdaság minden ágaira vonatkozó meseli gasda naptára az uradalmi tiszték számára. Összeállította Bing Adorján.
17. A tengeri nyulak tenyésztése. Oettel Róbert műve után közli Grubicz Géza.
18. A lótenyésztés. Irta Kodolányi Antal.
19. Az állat és élete. Irta Dely M. Allatorvosi jó tanácsok I. könyv.
20. A földművelés alapelvei. Franciaából Victor Rendu után közli Grubicz Géza.
21. A beteg sertés orvoslása. Saját tapasztalása nyomán írta Dely Mátyas. Allatorvosi jó tanácsok IV. könyv.
22. A mész- és kertgazdaságra káros rovarok ismertetése és azok irtásmódja. Irta dr. Nyáry Ferencz.
23. A gyümölcsfajtenyésztés cserép- és fagedényekben és az így s a szabadföldben nevelt törpefák okserü, vagyis növény-életi alapon nyugvó metszése Irta Kodolányi A.
24. A betegállat-gyógyítás, szülését és hullavizsgálat. Saját tapasztalása nyomán írta Dely Mátyas. Allatorvosi jó tanácsok II. könyv.
25. A gasda, kertész és ordás leghasznosabb barátai az állatok között. Dr. Gloger L. W. C. német munkájának he- tedik kiadása nyomán írták Sporson Pál és Ébner Sándor.
26. Gazdasági trágálysma vagyis a trágálysma alapelvei. A magyar gazdaközönség számára írta dr. Nyáry Ferencz.
27. Gazdasági számvitel kisebb birtokok számára. Egy tárdalékkal: A kis gasdai körök és társulatokról. Az idevágó szakmunkák felhasználása mellett írta Kodolányi Antal.
28. A dohány-termelés és kezelése kézikönyve. A magyar gazdaközönség számára írta dr. Nyáry Ferencz.
29. A komló-termelés és kezelése kézikönyve. A magyar gazdaközönség számára írta dr. Nyáry Ferencz.
30. A termőföldről, annak műveléséről és javításáról. A gazdaközönség használatára írta Réti János.
31. Növénybetegségek. Irta dr. Szaniszló Albert. 3. kiadás.
32. A pylloxera, a koleradobogár és a vértetű. A gasda legnevezetesebb három rovarellensége. Irta dr. Szaniszló Albert.
33. A házikertek berendezése és ápolása. Több nevezetesebb kertészet mű felhasználásával és saját tapasztalatai után írta Starnfeld Béla br.
34. A gyümölcs értékesítése. Gyakorlati utmutatás miként kell az érett gyümölcs-csel banni, a gyümölcsöt aszalni, gyümölcsbort csinálni és a gyümölcsöt sokféle módon értékesíteni. A legjobb aszaló s több gép rajzával. Irta Gyürky Antal.
35. Az előrehaladt borkezelés és pinczegazdászati ismertetése és gyakorlati utmutatás a szüretelés, mustkezelés, a homoki borok tökdeteisítése, a pincze berendezése, borászati eszközök használatára és a pinczeben előforduló minden teendőkre nézve. Bortermelői, borkezelők és pinczemesterek számára írta Gyürky Antal.
36. A szántás és vetésről. Irta Réti János. 25 ábrával.
37. Gyógynövények gasdák használatára. Irta dr. Borsodi Miksa.
38. A burgonya és cukorrépa termesztéséről. Irta Réti János.
39. A gazdasági és haszon-növények termesztése. Különös tekintettel magról való tenyésztésükre. A magyar gazdaközönség számára írta dr. Nyáry Ferencz.
40. A kis gyümölcsstermelő. Irta Pali bácsi. 32 ábrával.
41. A szarvas építézet elemei. Gasdák, építézetek és gazdasági tanintézetek hallgatói számára. Irta Miska Károly, kir. mérnök. 230 ábrával.

Eucalyptus-szájesszencia!!
 (Osztr.-magyar szabad., kitüntetve Párisban, 1878.)
 A legésszerűbb, tartalomszámú (78% hatásos alkatrészt), legelismertebb higiénikus készítmény, a száj ápolására, a rossz szag megszüntetésére, a fogak fentartására s öveszer gyanánt a torokbajok ellen; alkalmazkodási és használati utasítással **Med. Dr. Faber C. M.**, bold. Miksa császár ő felsége ndv. orvosától. 1 üvegcsevel frt 1.20. — Szétküldési raktár: Bécs, I. Bauernmarkt 3, és minden bel- és külföldi gyógyszerüzletben és illatszerekkereskedésben. 4512

1891. okt. 178. sz. 1891. okt.

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti **GYULAI PÁL.**

TARTALOM:

A török nép művelődési és állami jövője. — Vámbéry Armintól.
Az aranyvaluta behozatala Németországban. (III.) — Pisz-tóry Mórtól.
Egy francia követség keleten. (1728—1741). (II.) — Huszár Imrétől.
Jenatsch György. Regény. (III.) Meyer F. K. után, németből. — S. M.
Költemények: Enyhület. — Gyulai Páltól. — Még egy csókot. — Burns után, angolból. — Lévy Józseftől.
Megyei monographiák. — Kőrösi Józseftől.
Az orosz-francia viszonyok története. — S.-i. A.
Értesítő: Lorenz O.: Leopold von Ranke. fb. — Történeti, nép- és földrajzi könyvtár. — Szamota Istvántól. — Schumacher H.: Aus dem modernen Ungarn. — sb. — Imre S.: A magyar nyelv és nyelvtudomány rövid története. — Singer M.: Zsidó világ. — br.

Megjelen évenként 12-szer 10 lnyvi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

Képes árjegyzék ingyen és bérmen.

Sternberg A. és Testv.
 Hangszer-Ipar
 Budapest, kerépes-út 36

Harmonikától kitűnő árjegyzék!

ARADI VÉRTANÚK ALBUMA

Szerkesztette: VARGA OTTÓ.

224 negyedréti lapos díszmű. 4510

Szövegét írták: Bólik G., Degré A., Irányi D., Lukácsy M., Vadnay K., Vendrei (Aschermann) és más egykoruk; továbbá: Concha Gy., Márki S., Szana T., Várdai és mások. A szöveget ZICHY M. és más művészek 40-nél több eredeti rajza díszíti és több vértanú-levél autogramm.

Ára bérmen. küldéssel: kötve 4 frt; velinen díszk. 6 frt 50 kr. Rendelhető szerkesztőnél: Budapest II. ker. Gyömgymnasiumban.

Hölgyek figyelmébe!

A legújabb és legkiválóbb a Dr. Haebon-féle arztisztító kenőcs és borszépítő-szappan, ára nagy tégely 60 kr., kisesi 35 kr., szappan 35 kr. Dr. Haebon-féle poudre (hőlgypor) fehér, rózsaszínű és rachel, ára 1 frt. Kapható Budapesten, Török József gyógyszer-tárában és az ország minden jobbhirű gyógyszerüzletében.

Legjobb és Leghíresebb

Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE
 Különleges Rizspor
 BISMUTTAL VÉDVE
CH. FAY, ILLATZERESZ,
 PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

BUTOR RÉSZLETRE.

Butorokat, szőnyegeket, függönyöket kaphatnak olcsó áron minden állású szolid évi lakók, mint hivatalnokok, lelkészek, tisztek, kereskedők
 Budapest, IV., magyar-utca 1. sz. I. emelet
 d. e. 8—12 és d. n. 2—6-ig. 4500

Különös figyelemre méltó!

A hirneves Dr. FORTI-féle Sebtapasz,

mely orvosi, érlelt s fájdalomt enyhítő hatás által biztos és gyökéres gyógyulást eszközöl torokgyulladás, bőrkész barazság (Croup, Angina), különféle sérülések, harapás, szúrás, égés vagy forrasztás által támadt sebek-, darázs- és méhszúrás, bujassenyves és egyéb konok fekélyeknél, szűrésoknál meglepően gyors fájdalomcsillapításra. Különösen hatásos a fűtött ágazatok, gyűdészek, makacs köhögések- és mindenemű genyvedések, mirigyágnatok és gőrvényes fekélyeknél, körömfolyás, ujféreg, körömméreg, fagyágnatok- és helyi szűrésnél alkalmazhatók ugynevezett gyermeklábkánál. Tejrekedés- és a női melnek ez által támadt gyűladsán- és megkeményedé-sénél nem cseké ajánlható. Oly sebekre is, melyek a betegy-ban való hosszas fekvés által gyakran támadni szoktak, nincs hatá-sosabb szer, mintin s néha életvesztelyes sebek gyógyulása e sebtapasz által biztosan és meglepő gyorsan következik be.

Hőlygtapasz vagy mustarizst-horogtatások után használva, Dr. Forti sebtapasza valóságos enyhítő szer, éppen ugy piócák használata után a vérzésnek rögtön beállítására és hogy a hosszabb, gyakran veszedélyes utóvérzés elkerültesse. Ezen sebtapasz tonusirásának is fellépteni antikegés a lábak és sz. ab testrészek kisebbbese ellen.

Ezen megbecsülhetetlen gyógyszer, a melynek jelesége kétségtelenül a leghitelesebb személyek bizonyítványai által már rég el van ismerve, igazolja elismeréjt hirnevet, rendkívül, még idült bajoknál is mindig csatlakoztatni kipróbált hatás által, minélgyors a szenvedő emberiség javára méltó legjobbj ajánlást érdemel.

Az elcsomagolást használati utasítással együtt: kisebb 50 kr., nagyobb 1 frt. Postán az ár előfizetése ny utóvéttel mellett 10-20 krral több. Postán csak nagyobb csomagok küldetnek szét. Valódi minőségben kapható:

Főraktár: Budapesten: Török József orv. gyógyszerüzletében, király-utca 12. és a legközebb itteni fővárosi semkülönbön külföldi, valamint Magyarországon nagyobb városainak gyógyszerüzletében. — A készítő orvosa: Forti László, Budapest (Buda), I. Városháza-utca 14. sz. alatti.

A hirneves Dr. Forti-féle sebtapasz különösen hazánkban, de a külföldön is félszázad óta ismeretes. A legutóbbi időben e kípírást gyógyszerüzletünkben is félszázad óta ismeretes. A legutóbbi időben e kípírást gyógyszerüzletünkben is félszázad óta ismeretes.

Dr. Forti-féle sebtapasz (tövesten) egész a Forti K.-féle sebtapaszhoz; mely sem színe, sem szagára nézve nem hasonlít az eredetire. Ez okból a Forti-féle sebtapasz csak akkor fogadható el a Dr. Forti-féle sebtapasz gyanánt, ha az a használati utasításon a mellékelt alak

«védjeggyel» és FORTI László eredeti képegyével s azonkívül a csomag külsején dombor nyomatú védjeggyel van ellátva. Tiszl. Budapest, 1891. október hó. Forti László.

OVÁS!
 Dr. Forti-féle sebtapasz

VÉGHLESI

VERA FORRAS
 Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, égvényes savanyúvize, Véghles-Szalattán, Zólyomm. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: **Erzsébet-körút 56. szám alatt,** továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

VASÁRNAPI UJSÁG

41. SZÁM. 1891. BUDAPEST, OKTÓBER 11. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre **12 frt**, POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre **6 •** Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre **8 frt** félévre **4 •** Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre **6 frt** félévre **3 •** Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározotti viteldi is csatlolandó.

I. KÁROLY, WÜRTEMBERGI KIRÁLY.

1823—1891.

E hó 6-án hunyt el I. Károly, Württemberg királya, éveken át tartott betegeskedés után, életének 68-ik, uralkodásának 27-ik évében. Azok közé az uralkodók közé tartozott, kiknek nevét nem véssik a történelem lapjaira fényes hadi tettek, sem politikai nagy kezdeményezések; de a kik a maguk uralkodói dícsőségét inkább népük boldogításában keresik s beírke vele, ha az szeretettel és áldva említi nevüket. Württemberg a nagy német birodalom anyagi és szellemi műveltségre legkiválóbb országainak egyike; iskolái, a népiskolától föl az egyetemig, még Németországban is mintaszámba mennek; a földművelés fejlettsége páratlan, úgy, hogy az ország egyetlen kertnek mondható; ipara, kereskedése virágzó; a művészetek, a tudományok magas fokon állanak, s a württembergi nép jóllétének alig van párja egyebütt.

Es ezt a kis Württemberg, népének jórahalóságá mellett, főként I. Vilmos király, I. Károly atya csaknem félszázadig tartó bölcs uralkodásának köszönheti, ki országát fölvirágoztatta s kinek fia és utódja, a most elhunyt király, örök halára kötelezte népét már azzal is, hogy nem hanyagolta el atya örökét, hanem minden igyekezetét arra fordította, hogy azt gyarapítsa. I. Károly király 1823-ban márczius 6-dikán Stuttgartban, atyjának Paulina württembergi hercegnővel, unokahúgával, kötött harmadik házasságából született. Születését annál nagyobb örömmel üdvözölte az ország, mert Vilmos királynak első két házasságából nem volt gyermeke s így az ő világra jötte fölmentette az országot a trónutódlás nehéz kérdésének megoldásával járó gondoktól. Egész törekvésem oda lesz irányozva, — mondá Vilmos király a nála ekkor tisztelő rendeknek, — hogy beleoltsam az újszülöttbe azt a szilárdságot és bátorságot, mely szükséges ahhoz, hogy az ural-

kodó csupán hazája jóllétét tekintse minden cselekedete rugójának.

A királyi atya udvaránál, ennek s anyjának felügyelete s egy nevelő s két oktató vezetése alatt nyerte első nevelését. Ez utóbbiak kísérték el serdülő korában Berlinbe, Angliába és Skóciába tett tanulmány utjain, melyekről visszatérve a thübingai híres egyetem hallgatója lett.

Atya katonát szeretett volna nevelni belőle, de ennek ellentmondott a királyi sajátos jelene, ki már gyermekkorában sem szerette a testi gyakorlatokat, de annál inkább rajongott a természetért, kedvelte a zenét és más művészeteket. Magányt kereső, visszavonult természete mellett rendkívül jó szívű és ragaszkodó volt s

e tulajdonával, mely egész életén át elkísérte, utóbb gyakran vissza is éltek kegyére érdemetlen kalandorok.

Olaszországi utjában, Sziciliában látta meg először Olga nagyhercegnőt, a hatalmas Miklós orosz cszárnak akkor éppen szintén ott utazó leányát, kit «kora legszebb hercegnőjének» tartottak. Beleszeretett, Szent-Pétervárra ment, megkérte kezét s 1846 május 13-án oltárhoz vezette, így újítván meg azt a rokoni összeköttetést, mely a pétervári és stuttgarti udvarok között már előbb is fennállt.

1864 június 25-én halt meg Vilmos király. Károly már 41 éves volt, midőn atya trónját elfoglalta. Uralkodását azon kezdte, hogy új erőket fristítette föl kormányát, a mire nagy szükség is volt a német államok e forrongási napjaiban. A schleswig-holsteini hadjárat után mind égetőbbé vált a német birodalmi két vezérő állam, Ausztria és Poroszország közti viszony rendezése. Ez utóbbi hatalmas nyomással dolgozott az általa megalkotott és kibővített német vámegelet megszüldítésén s Württemberg is hozzá csatlakozott. De midőn a két hatalom között kenyértörésre került a dolog, Württemberg, hagyományához híven, Ausztriához állt s az 1866-iki háboruban ennek sorában osztozott. A württembergi hadak augusztus 13-án Tauber-bischofsheim mellett vívott ütközetben legyőzettek, s Károly királynak Poroszországgal békét kellett kötnie, melynek értelmében vele titkos véd- és daczszövetségre lépett. A királyra ez súlyos csapás volt; be kellett látnia, hogy a megalakult éjszaki Bund nemsokára Dél-Németországot is magához csatolja. És csakugyan katonai dolgokban Württemberg elvesztette önállóságát s a Varnbüler-kormány minden igyekezte mellett sem lehetett többé szó külön württembergi külpolitikáról sem. Midőn aztán 1870-ben, a Franciaország elleni háború kitörésekor, nem maradt egyéb választása, mint vagy Poroszországgal kötni

I. KÁROLY, WÜRTEMBERGI KIRÁLYA.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

WALLENSTEIN HORVÁT KARABÉLYOSAI
 1623—1626.
 LEVÉLTÁRI KUTATÁSOK ALAPJÁN

Irta
Dr. BALLAGI ALADÁR.

Ára fűzve 2 forint.

DURUY VICTOR VILÁGTÖRTÉNELEM.
 Átdolgozta és Magyarország történetével bővítette
Dr. BALLAGI ALADÁR.

Ára vászonkötésben 3 frt.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A MAGYAR NYOMDÁSZAT TÖRTÉNELMI FEJLŐDÉSE. 1472—1877.

Irta
Dr. BALLAGI ALADÁR.

Ára fűzve 1 frt 40 kr.

A MAGYAR KIR. TESTÖRSÉG TÖRTÉNETE
 KÜLÖNÖS TEKINTETTEL IRODALMI MŰKÖDÉSÉRE.

Irta
Dr. BALLAGI ALADÁR.

Második változatlan kiadás. Ára fűzve 2 forint.